

Nieuwe ommetjes, nieuwe natuur, ook in Wolder

Een uitnodiging gezamenlijk een Ommetje Wolder te realiseren.

Versie 2, 20160113

Inleiding

De Provincie Limburg heeft eind 2014 geld vrijgemaakt om nieuwe ommetjes naar nieuwe natuur te realiseren. Dit subsidietraject loopt tot 2017. IVN District Limburg en Stichting IKL voeren het project uit.

IVN Maastricht heeft het initiatief genomen om een Ommetje in Wolder te gaan realiseren. IVN Maastricht wil en kan dat niet alleen doen. Ze wil dat graag organiseren met het buurtplatform Wolder, met het CNME, met Kindcentrum Wolder (voormalige de basisschool Petrus en Paulus), met lokale verenigingen en ondernemers, en met andere natuur- en milieu- en heemkunde-organisaties.

Dit paper geeft inzicht in de betekenis van een Ommetje en doet een voorstel voor de realisatie van het Ommetje Wolder. Maar dit paper is vooral ook bedoeld als een uitnodiging om actief mee te gaan doen aan het realiseren van het Ommetje Wolder.

Wat is een ommetje

In enge betekenis van het woord is een ommetje een omwandeling via verschillende (on)verharde wegen en paden in het landschap met hetzelfde begin en eindpunt. Het Ommetje dat hier bedoeld wordt betekent meer. Het is een wandeling, voor jong en oud, vanuit de bebouwde omgeving (wijk, dorp) naar nieuwe natuur met veel natuur- en cultuurhistorische beleving. Daarbij wordt de wandeling door een aantal (fysieke) elementen aantrekkelijker en uitnodigender gemaakt. Deze elementen kennen een grote mate van verscheidenheid: een folder, een website, een bruggetje, bankjes, bewegwijzering, bloemige begeleiding, nieuwe paden, aantrekkelijker natuur etc. etc..

Doel subsidietraject ommetjes

Het is de bedoeling om stukjes nieuwe natuur die de afgelopen jaren in Limburg zijn gerealiseerd, zo ook nabij Wolder, beter te ontsluiten voor het grote publiek. De nieuwe natuurgebieden zijn weliswaar toegankelijk, maar de ontsluiting door informatie en voorzieningen als wandelroutes, paden en toegankelijke, heeft nog te weinig aandacht gekregen. Daarom vraagt de provincie Limburg nieuwe ideeën voor nieuwe ommetjes –en subsidieert die ook- om zo de beleefbaarheid van nieuwe natuurgebieden te verhogen.

Aanmelding voor nieuwe ommetjes

Lokale partijen -zoals natuurverenigingen, wijk- en dorpsraden en andere bewonersorganisaties- kunnen nieuwe initiatieven voor ommetjes indienen via een standaard aanmeldingsformulier. Daarop staan ook de criteria waaraan een ommetje moet voldoen. De ingediende ommetjes worden op volgorde van binnenkomst getoetst. En, wanneer ze aan de criteria voldoen, gehonoreerd.

Criteria om in aanmerking te komen voor subsidie

Een –gesubsidieerd- Ommetje heeft een lengte van circa 6 km. Het ommetje moet starten in de bebouwde omgeving en moet leiden naar de nieuwe natuur. Om provinciale subsidie te kunnen verkrijgen moeten meerdere partijen samen het ommetje aanvragen en realiseren. Denk dan naast IVN aan buurtvereniging, scholen, winkels.

Meewerking van betreffende gemeente en betreffende beheerder van het natuurgebied is een subsidievoorwaarde.

Ideeen voor ommetjes (algemeen)

1. Op de route van het Ommetje ontstaat meer ruimte voor plant en dier;
2. Op de route van het Ommetje ontstaat meer natuurlijk water, bijvoorbeeld door de aanleg of het herstel van een natuurvriendelijke oever, een drink- of paddenpoel;
3. Een archeologisch, cultuurhistorisch of aardkundig element kan zichtbaar gemaakt worden en eventueel worden benoemd. Denk aan grafheuvels, bakhuis, waterput, kapel, wegkruis;
4. De inrichting van spannend ingerichte natuurterreinen zoals een plukbos, vlinderhoek, blote voeten pad, klimbomen, moes- of speelweide;
5. Routes ten behoeve van bijzondere doelgroepen, zoals rolstoelgebruikers, bedrijven, scholen, sport- of outdoor verenigingen.

Financiën

De kosten zijn uiteindelijk sterk afhankelijk van de uitwerking.

Bij het ommetje hoort een sluitende begroting met toegezegde cofinanciering. Het bedrag van externe co financiers wordt met maximaal 130% aangevuld tot een maximale bijdrage van € 2.250,=. De eigen bijdrage door kapitalisatie van de vrijwilligersuren van hoogstens 134 uur en wordt à € 15,= / uur (€ 2.010,=) meegerekend.

Totale kosten kunnen dus maximaal € 5000,= bedragen, tenzij van anderen nog (sponsor)bijdragen ontvangen kunnen worden.

Kansen in Maastricht

In Maastricht zijn drie gebieden die vallen onder het criterium “nieuwe Natuur”: de noordwest flank van het Savelsbos ter hoogte van Heer, de uitbreiding van het Millennium bos ter hoogte van Wolder/Campagne en het gebied rond de herstelde vijver van Chateau Neercanne tussen de Cannerweg en de Mergelweg. In 2000 is nabij Wolder het Millenniumbos als uitbreiding van het Cannerbos aangeplant. Daar is in 2013 weer een groot areaal aan toegevoegd. In 2004 is de vijver van Chateau Neercanne gerestaureerd er in rrm natuurlijke omgeving ingebed.

De meeste kansen liggen volgens de contactpersoon van de provincie in de nabijheid van Wolder, dus bij de uitbreiding van het Millenniumbos en het gebied rond de vijver van Chateau Neercanne.

Nieuwe natuur nabij Wolder

Eind 2013 is aan de zuidzijde van het bestaande Millenniumbos een uitbreiding van zeven hectare eiken-haagbeukenbos en twee hectare bloemrijk grasland aangeplant. Zo'n 3.600 haagplanten en 31.300 bomen hebben hier een plekje gekregen.

Vooraf soorten uit de regio, zoals de hazelaar, sleedoorn, mispel, kweepeer, vogelkers, meidoorn, tamme kastanje, wilde appel, wilde peer en de zomer- en wintereik. Op woensdag 11 december 2013 verzamelden zich bijna 100 kinderen van 3 basisscholen uit de buurt (Wolder en Kanne) om samen met de gemeente Maastricht, het Limburgs Landschap en Avenue2 (de

aannemer van de A2tunnel Maastricht) de eerste bomen voor het uit te breiden Millenniumbos aan te planten. Deze nieuwe natuur is een compensatie voor de bomen die moesten wijken voor de aanleg van de A2tunnel Maastricht. Het gebied rond de –gerestaureerde- vijver van Neercanne is als natuurgebied ingericht ingericht met zowel oude als pas aangelegde landschapselementen (heggen, hoogstambomen, knotbomen).

Kansen voor een ommetje Wolder

Wolder, een levendige, groene wijk van Maastricht, was een eeuw geleden nog een zelfstandige gemeente. Wolder vormt de Zuid-oostelijke begrenzing van Maastricht richting de Belgische gemeente Riemst met de kernen Vroenhoven en Kanne. Wolder ligt op ideale afstand van de nieuwe natuur. Wolder kent verder een actieve gemeenschap met veel vrijwilligersorganisaties. De basisschool van Wolder is intensief betrokken geweest bij de eerste aanplant van de nieuwe natuur. En er is langs de uit te stippelen route veel meer te ontdekken dan nieuwe natuur:

- De route zal ook leiden door het 15 jaar oude Millenniumbos en het eeuwenoude hellingbos van de Cannerberg;
- Gekozen kan worden voor twee startpunten: een in Wolder, een in Kanne (B);
- Gewandeld kan worden langs mergelwanden met hun specifieke Zuid-Limburgse flora;
- Opnemen van Kasteel Neercanne met zijn terrassen en tuinen is goed mogelijk en ook aanbevelingswaardig;
- Rondgangen over de wijngaarden Apostelhoeve, Nekummerhoeve, Petit Belvès en Chateau Neercanne kunnen uitnodigende onderdelen worden van het ommetje;
- Verwijzingen zijn mogelijk naar recente archeologische vondsten uit de Bandkeramiek, de IJzertijd en de Romeinse tijd. Deze vondsten zijn gedaan pal naast de nieuwe natuur;
- De nieuwe natuur omzoomd vier –met bossage aan het zicht onttrokken- ontluchtingstorens van het ondergrondse gangenstelsel, waar jaren geleden het NW hoofdkwartier van de NAVO gevestigd was; ook de ingang van dit Joint Operation Centre kan in de route worden opgenomen;
- In de wandeling zijn richting alle windstreken uitzichtpunten op de nemen: Het plateau van Haspengouw; Kanne en Ternaaien (B) en het verdiept gelegen Albertkanaal; Sint Pietersberg/Jekerdal; Maastrichts silhouet; Mijnsteenbergen en windmolens van Gent en de site van Chemelot.

Raamwerk

Het ommetje krijgt een lengte van ongeveer 6 km en zal de wandelaar vanaf het kerkplein in Wolder uitnodigen en begeleiden naar een bezoek aan de nieuwe natuur van het Millenniumbos en het Jekerdal. De wandeling zal verder leiden door het 15 jaar oude Millenniumbos, het eeuwenoude hellingbos van de Cannerberg en zal een doorsteek maken naar het Jekerdal. Andere natuurhistorische en cultuurhistorische onderwerpen (zie § Kansen) zullen onderdeel van het ommetje worden. De wandeling kan grotendeels via bestaande wegen en paden worden uitgezet. Maar de route moet aantrekkelijker worden gemaakt. Kortom, de route moet uitdagender worden aangekleed en versierd. En vindbaarder en herkenbaarder zijn. Uitdagend, maar daardoor ook voor sommigen beperkend, is tevens het hoogteverschil van totaal circa 100m (2x50m) die in deze wandeling overwonnen moet worden. En hoe maken we het nog spannender voor de kinderen? Hun voorgangertjes op de basisscholen van Kanne (B) en Wolder vierden in december 2013 daar immers hun boomfeestdag. En in iedere nieuw aangeplante walnootboom werden vele kindwensen voor een betere / duurzame wereld gehangen. Hoe staat het met die wensen?

Het is niet de bedoeling in dit paper al een volledig uitgewerkt voorstel op te nemen. Gekozen wordt voor een procesaanpak, waarbij met name de kinderen van de basisschool worden uitgenodigd ideeën aan te dragen, de beste ideeën te selecteren en uit te werken. Als laatste kunnen dan de kinderen met hun ouders en de verenigingen het ommetje realiseren.

Doelgroep

Natuurlijk zal het ommetje in eerste instantie betekenis krijgen voor bewoners (volwassenen en kinderen) van Wolder en de aangrenzende wijken: Campagne, Jekerdal en Vroenhoven (B) en Kanne (B). Het zal ook een mooie struintocht worden voor de Scharrelkids, de jeugdgroep van IVN Maastricht. IVN zal verder begeleide excursies voor het ommetje aanbieden en tenslotte, iedere Maastrichtenaar/bezoeker/wandelaar/natuurliehebber zal worden uitgenodigd worden het ommetje te lopen.

Voorstel

Dit Paper is voorgelegd aan Buurtplatform Wolder en het CNME Maastricht. Deze organisaties zijn zeer enthousiast. De gemeente Maastricht en het Limburgs Landschap hebben hun medewerking toegezegd. Het wordt in de uitwerking voorgelegd aan verenigingen en stichtingen die binding hebben met Wolder / Maastrichtse natuur- en cultuurhistorie met het verzoek om medewerking en actieve deelname. Het idee wordt verder uitgewerkt en vormgegeven met deelnemende partijen.

Deelnemende partijen

IVN Maastricht; IVN Scharrelkids; CNME Maastricht; Buurtplatform Wolder, Kindcentrum Wolder.

Verplichte partners: Gemeente Maastricht en Limburgs Landschap.

Daarnaast kunnen bijdragen geleverd worden door: Natuurhistorisch Genootschap Limburg (NHGL); Maastricht Vestingstad; Stichting Menno van Coehoorn; Limburgs Geschied- en Oudheidkundig Genootschap (LGOG); Stichting Aangenaam Wolder/Campagne.

Cofinanciering: Stichting Elisabeth Strouven, Kern met Pit van KNHM, tender vrijwilligerssubsidie Maastricht; lokale sponsors, Projectbureau A2tunnel / Avenue2.

Organisatie

IVN Maastricht zal de coördinatie en de subsidie-aanvragen verzorgen en heeft kennis van plaatselijke natuur. Buurtplatform Wolder en CNME zijn mede-uitvoerende partners.

Gemeente Maastricht en Limburg Landschap geven medewerking (toestemming plaatsen voorwerpen, ideeën inbrengen, grond ter beschikking stellen etc.).

Maastricht Vestingstad, Stichting Menno van Coehoorn, NHGL en LGOG kunnen adviseren, teksten aanleveren en vrijwilligers voor de aanleg van het ommetje regelen.

Wolderse partijen komen met ideeën, brengen uren in en adopteren het (beheer en onderhoud).

CNME zal de relatie leggen met het Kindcentrum en de leerlingen betrekken bij opstellen, uitwerken en realiseren van ideeën. Wijngaarden Apostelhoeve en Nekummerhoeve kunnen hun wijngaard onderdeel laten uitmaken van de route, verzorgen bv website (met reclame voor hun producten) bieden producten aan .

Financiën*Uitgaven:*

Fysieke elementen	€ 5000,00
Folder	€ 500,00
Website (eigen beheer)	€ 500,00
Totaal	€ 6000,00

PM Ondersteuning Arcadis via KNHM en Kern met Pit om niet
PM inzet vrijwilligers 1000 uur

Inkomsten:

Subsidie provincie	€ 2000,00
Kern met Pit	€ 1000,00
Ondernemers	€ 1000,00
Gemeente Maastricht	€ 1000,00
St Elisabeth Strouven	€ 1000,00
Totaal	€ 6000,00

NB: totale uitgaven zullen nooit meer bedragen dan verkregen subsidie.

Planning

Paper definitief maken	oktober 2015
Partijen uitnodigen/ besluiten tot deelname	Oktober/november 2015
Voorstel indienen / sponstraject starten	November 2015 / december 2015
Uitwerken ideeën, definitief ontwerp	Januari 2016
Subsidie / sponsorbijdragen bekend	Januari 2016
Start voorbereiding	Februari 2016
Start aanleg	Maart 2016
Verrichten werkzaamheden	Maart / april / mei 2016
Feestelijke oplevering en ingebruikname	Mei 2016